

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescã-politicã.

Inserțiuni

Un sir garmond:
o datã 7 cr., a dóua órã
6 cr., a treia órã 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
sã se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 2 April 1898.

Numérul 13.

Ajutóre de la stat pentru școli.

De când s'a înființat „Unirea“, tot de una am militat pentru principiul, că școlile nóstre confesionale trebuie să le susținem din puterile bisericii și națiunii nóstre, și nici de cum să nu recurgem la ajutor de la guvern.

Dacă ajutorul de la stat ni-s'ar da fără de condițiuni periculóse pentru caracterul confesional și românesc al școlilor nóstre, n'am avé nimica în contrã. Dar când vedem, că guvernul prin ajutorul de stat vre, să se facã stãpân pe școlile romãnesci și să le exploateze spre scopuri politice periculóse pentru esistența nóstrã bisericescã și naționalã, ori cine va aproba ținuta „Unirii“ în cestiunea acésta vitalã, cu atât mai virtos, că ea este în deplin acord cu principiile depuse în admirabila epistolã pastoralã, pe care episcopatul Provinciêi mitropolitane de Alba Iulia și Fãgãraș a îndreptat-o cãtrã clerul și poporul credincios în 1 Martie 1892, în care ne-a învățat, conform principiilor creștine, cum trebuie, să ne crescem tinerimea.

Se vede înse, că unii și-au uitat cu totul de salutarele învățături cuprinse în pastoralã amintită, căci alt cum nu s'ar ivi tot mai des dorințele de a recurge la ajutor de stat pentru școlile nóstre, ci din contrã s'ar potența nisuințele de a le susține numai și numai din puterile nóstre naționale și biseri-

cesci. Tocmai pentru acésta Clerul nostru ar trebui, să iea éráși în mână pastoralã episcopatului, să o recetescã și studieze și să o publice și esplice și poporului cât se póte mai des în sfinta bisericã, pentru ca principiile dintr'insa să se prefacã în conștiința nóstrã a tuturor, de la care nici un fel de ispite și amãgiri să nu ne póta abate.

Este de sigur lucru greú și anevoios a valida principiul, că școlile nóstre între împrejurãrile de astãzi trebuie să le susținem fără de ajutor de la stat. Greutatea este cu atât mai mare, cu cât nici aceia, de la cari îndreptãțiți sîntem a cere și aștepta ajutor, nu ne spriginesc de ajuns.

Este sciut, cât de huiđuiți au fost și „Unirea“ și unii bărbați de ai nostri, cari au avut cutezarea a zice, că ajutorarea școlilor romãnesci prin „Asociațiune“ este o problemã cu mult mai actualã, mai nobilã și mai folositoare de cât înființarea așa numitei case naționale, care, — am dori, să ne înșelãm, — nu va fi museu național, ci un loc splendid de convenire pentru societatea romãnescã din Sibiu, de ce bisericile romãnesci și națiunea nóstrã fórté puțin folos va avé.

Sciut este și aceea, că așa numita inteligință de la sate, care a devenit proprietarã prin deposedarea țeranului român, în loc să spriginescã școlã romãnã, nu a rare ori se subtrage de la ori ce sarcinã pentru bisericã și

școlã și zãdãrnicesce nisuințele celor buní.

Ceea ce este înse și mai dureros, cu tóte că superioritatea bisericescã stãrnesce și inculcã cu tótã tãria, ca averile bisericesci și școlare să se administreze cu conștiință dreptã și să se sporéscã din zi în zi, totuși nu s'a desrãdãcinat pretutindení obiceiul urit de a socoti acele averi sacre de proprietatea celor ce le administrează cu necredință.

Dacă mai adaugem la aceste greutãți și împrejurarea, că preoții și învățatorii nu stau preste tot locul de școlã așa, în cât părinții să vadã sporiul pruncilor lor în învățături folositoare și în creștere creștinéscã, și prin acésta se dã ansã, ca să se rēcescã zelul credincioșilor pentru școlã, atunci ori cine va recunósce, că mari sînt pedecile, cari noi inși-ne le punem în calea esistenței și înfloririi școlilor romãnesci.

Cu tóte acestea noi și acum susținem, că tóte greutãțile acestea trebuie să le învingem, și la ajutor de stat să nu recurgem cu atãta ușurință, cum se face de comun.

Sufletul școlii este învățatoriul. Prin ajutor de stat înse chiar sufletul școlii ajunge în mână de fer a guvernului, căci acel ajutoriu nu se dã școlii, ca să-și plătéscã învățatoriul, ori care ar fi acela, ci se dã pe numele și la mână învățatoriului, de la care ministrul îl subtrage, când îi place, și mai virtos când nu-i convine ținuta politicã a

Feuilleton.

Sinodul vicarial în Fãgãraș.

Vicariatul Fãgãrașului 28 Martie n. 1898.

În 23 Martie n. a. c. s'a ținut Sinodul vicarial de primãvarã sub presiunea Rsmului Domn Basiliu Raț cu urmãtorul program: După celebrarea s. liturgiêi a Presfințitelor urmézã ședința tot în s. bisericã:

1. Se cântã „Împérate ceresc“.
2. Deschiderea Sinodului.
3. Apelul nominal.
4. Eiectarea taxelor la fondul exactoratului archidieceșan pe 1898.
5. Ținerea disertațiunilor.
6. Alegerea de 2 preoți disertanți pe sinodul venitor de primãvarã.
7. Se aleg 3 confesari pentru ascultarea mărturisirilor.
8. Catastrul silvanal. producerea documentelor.
9. Conspectele despre restaurarea curatoratorilor. unde s'a făcut.
10. Închiderea ședinței.

Reverendissimul Domn vicariu în un discurs plin de sentiment și peste măsurã

instructiv a atins tóte momentele mai însemnate și de actualitate. ce se referesc la s. bisericã și la ministrii ei, și mai cu samã despre chemarea și activitatea preotului, datorințele, ce le are fie care creștin, dar mai ales preoțimea în aceste zile de a-și curãți conștiința prin o mărturisire adevératã specificãnd cele 4 condițiuni, ce se recer spre acésta, pe cum esaminarea conștiinței, părerea de rëu și înfrãngerea inimii, propusul firm de a se îndrepta și satisfacțiunea.

A spus și motivul, ce l-a îndemnat să concheme sinodul în sãptãmãna a 4-a a s. Paresimii, pentru că aceea este sãptãmãna s. cruci, stindardul creștinismului. — Nu a putut lãsa neamintitã împrejurarea, că preoțimea din vicariat a fost atât de preteratã la împãrtirea adințului ordinar de stat și a celui extraordinar. Dã espresiune bucuriei, că preoțimea s'a prezentat în numér aproape complet, și declarã sinodul de deschis.

Tóte discursurile dînsului simte omul o mare plăcere a le asculta. dar acesta a făcut o deosebitã impresiune, de óre ce nu a rëmas a farã nimic din ceea ce ar fi trebuit să se zicã.

Un membru multãmindu-i în numele sinodului pentru escelentul cuvînt de deschi-

dere a făcut și unele constatãri și propunerí, cari s'ar puté resuma în urmãtoarele:

Spune, că urmãrind cu atenziune de mult timp mersul desbaterilor sinodale a primit convingerea, că numai în acel cas s'ar mai puté desbata în sinod și alte obiecte de interes general, dacã pe viitor preoțimea și-ar împlini mai conștientos datorințele împreunate cu oficiul lor, ceea ce trebuie să se recunósce. s'ar puté face farã o silință deosebitã, ca ast fel cu mult înainte de ținerea sinodului, respective la termenele lor, agendele strict oficióse să fie subșternute, și să nu mai fie atãtea restãnte, cari ne rãpesc mult din timpul discusiunilor.

Prin acésta de o parte și-ar puté ușura mult Ven. oficiu vicarial subșternerea și resolvarea agendelor, cari zilnic se tot sporesc; ér de altã parte și preoțimea ar trece de acuratã în împlinirea datorințelor împreunate cu oficiul sãu. Ba mai mult, am puté remunera măcar în parte nobilele silințe ale Rsmului Domn Vicar, care ar puté și ne-ar și pune în acel cas la ordinea zilei și obiecte de aceea, cari agitã viața publicã bisericescã, și alte lucruri de interes pentru bisericã nóstrã, pe cum și de aceea, cari se referesc de-a dreptul la esistența preoțimii nóstre, și

aceluia,  r ministrul uredese ori ce ținută, care nu se pune în conflict cu interesele nóstre bisericesci  i naționale.

Este deci evident, că existința unei școli ajutate de stat atirn  în tot momentul de la arbitriul ministrului, sau dacă ea continuă a exista cu ajutor de la stat, este semn învederat, că prin învățatoriul ei servește interese străine de ale bisericii  i națiunii nóstre.

Școlile ajutate de stat sînt așadar școli pierdute pentru biserica  i națiunea n str . Ac sta o știe f rte bine ministrul  i de aceea este at t de liberal, adecă de darnic în ajut rele sale.

Dar școlile ajutate de la stat amenință  i existința celor alalte școli, cari p n  acum nu au încă ajutorul acesta.

 n dată ce poporul, care-șii susține școla din puterile sale, vede, că în comuna vecin  există școl  cu ajutor de la stat, care nu impune credincioșilor de acolo aprópe nici o sarcin , ușor cade în ispita, ca  i el să c r  ast fel de ajutor.  n chipul acesta în timp scurt mai în tóte comunele se vor ridica glasuri puternice, cari vor stărui pe l ng  ajutor de stat cu at t mai virtos, că organele politice tot de una pot afla vre un miserabil, ori vre un primar  i jurat, care să ațite poporul în direcțiunea ac sta periculoș . Vr nd nevr nd vom ajunge pe calea ac sta acolo, în c t să nu mai avem mai nici o școl , care să nu fie ajutată de la stat. Poporul se va desv ța de la contribuirile, cu cari a fost dat de zeci de ani pentru școl  sa confesională.  r c nd r ul acesta se va fi generalizat, va pute veni ministrul  i să zică: Ajutor de stat nu mai dau pentru școlile confesionale! Poporul stricat va răspunde: Noi încă nu dăm mai mult pentru școl  confesională, căci nu avem de unde! Atunci apoi va trebui să licuid m așadar, că în edificiile școlare ridicate din crunta sudore a poporului se vor instala școli comunale ori de stat, cari sînt secrete la rădăcina existenței nóstre religioase  i naționale.

 t  prăpastia, în care ne aruncăm lacomind după ajut re de la stat.

Signal m pericolul  i de o dată adaugem, că numai aceea biseric   i numai aceea națiune are viitor, care nu cere ajutor de la cei ce-ı voesc pierirea, ci numai de la fii săi proprii.

Răspuns cuvenit. — Făcea neunit  din Arad numită „Tribuna Poporului“ sub  nscriptia „Propagandă papistașă“  n numărul său din 31 Martie ıea act despre un articol al lui „Magyar  llam“ din 29 Martie. La articolul acesta „Tr. P.“ reflect z :

„ ntre alte înțelepciuni încorporate, cu cari „Magyar  llam“ se năpustesc asupra bisericii rom ne greco-orientale, zice  i urm toarele:

„Nu a n str  chemare este, să îndemnăm pe greco-orientali la propoveduirea „schismei“, dar *repeșit facem atent pe clerul greco-catolic afl toriu printre greco-orientali, ca acum să predice  i să  nstrueze mai mult de c t ori c nd p n  acum. Bine va fi, ca negligența orientailor să o exploateze în interesul sfinței unaiți.*

„Inregistrăm acest îndemn al lui „M.  .“ l s nd, ca cei chemați să-ı dea răspunsul cuvenit.“

Răspuns cuvenit? Cei chemați?

Cei chemați ar fi cereurile neunit  hot r tore. Care să fie înse răspunsul cuvenit? D r  nu cum va dorește „Tr. P.“, ca arhieriei neunit  drept răspuns la cuvintele lui „M.  .“  i spre a pune stavilă „propagandei papistașe“ să trimită tuturor parohilor greco-catolici celor aflători printre greco-orientali un cercular, în care să le poruncesc  în chip sever, ca de acum înainte să nu mai predice  i să nu mai  nstrueze, ori apoi dacă totuși nu pot, să se lase de năravul acesta, atunci cel puțin să suplinesc  negligența orientailor predic nd  i  nstru nd în interesul sfinței neunații?

Așadar care să fie răspunsul cuvenit? Răspunsul la  nvinierea, că preoții neunit  sînt negligenți în predicare? Dacă acest

răspuns ıi așteptă „Tr. P.“, atunci binevoesc  a lua în m n  „Tel. Rom.“ din 24 Martie,  i într'insul va puté, să cetesc  cuvintele următoare:

„Amvonul la noi  i-a pierdut din importanța, ce-ı compete.  n multe părți e neglijat  i părăsit,  i glasul predicator al preotului nu se aude numai la sărbători domnesci.“

„Reducerea d rrii de p m nt.“ — Sub acest titlu deputatul poporal Ștefan Rakovszky public  un articol în „M. N plap“, în care recerc  poporul, ca să c r  de la dietă reducerea d rrii de p m nt  i introducerea contribuțiunii pe operațiunile de bursă. Adresele c tr  dietă să le prezinte prin deputații din cercurile respective. La timpul său membrii partidului poporal vor cere votare nominală, ca să se vadă, cari deputați au durere pentru milioanele de agricultori,  i cărora le zace mai mult la inimă interesele c tor va mi de Jidanı de la bursa.

Liberalii deja s'au declarat în contra acestei mișcări începute de partidul poporal acuz ndu-ı, că se folosește de ea ca de un mijloc de agitație. Ar trebui înse, să recunosc  o dată  i liberalii, că socialismul, de care așadar mult se  nfior , se recrutez  din agricultorii scăpătați în urma multelor  i grelelor impozite  i a sistemului de guvernare, care nu a ținut nici un cont de interesele țer nimei. Apoi pe c nd țer nul d  ca contribuție de stat, comitatensă, comunală jumătate din venitul agrului său, pe atunci domni de la bursa, cari c stig  une ori în c te o oră mil de floreni, nu plătesc statului nimica. Deci mișcarea  nitaț  de partidul poporal este  ndrept t . A mai tolera stările acestea însemnă a agita o clasă asupra celei alalte, a promova socialismul.

Cabinet noir. — Liberalismul guvernului magiar din nou ıși dovedește falsitatea sa prin următoarea ordinațiune dată de ministrul Erdély  n 6 Martie 1898 Nr. 858:

„După informațiunea c stigat  pe cale oficios  se preda  la post , ascunse în preț-curenturi  i în alte ziare, sub fașe ori în

cari reclamă imperios o discuțiune din partea sinodelor nóstre.

Rem n nd numai la chestiunea îmbunătățirii sortii preoțiilor nóstre, care preocupă nu numai cercurile nóstre bisericesci, ci chiar elemente străine de biseric   i n mul nostru, întrebă: cum ar puté r m n  preoțiimea nepăsătoare  i a nu-ı da importanța, ce o merită, după ce în prima linie pe ea o privește, de s rtea ei se tracteză,  i cine altul de c t ea o simte mai tare, cine altul de c t ea o cunoște mai bine  i o ar puté apr tia, cum se cuvine?

Pentru că, — zice mai de parte, — dacă am abstrage activitatea preoțiilor de pe ori ce alte terene,  i ar r m n  singur numai pe terenul cultural, se va convinge ori  i cine, că dacă preoțiimea se va împărtăși  i pe viitor s rtea, în care se află,  i dacă nu chiar toți, majoritatea preoților de sigur va deveni în imposibilitatea de a puté satisface tuturor așteptărilor.  i ca să nu mai amintesc de participarea la sinodele preoțesci, preoții în calitate de directori scolastici sînt deobligați moralmente  i materialmente a participa la reuniunea  nv țatoreșc  respective despărțămintele ei, apoi a cerceta  i ajuta despărțămintele asociațiunii pentru literatură  i cultura poporului român,  i cine e altul, care să o pot  face a far  de preoțiime,

după ce pe la sate în multe locuri nu avem alt  inteligință cu tragere de inimă pentru ast fel de așed minte folositoare?

 i cum o va put  face preoțiimea, după ce numai f rte cu greu pot  să suferi chiar  i o mică erogatiune de a ıeși numai p n  a far  din comuna sa, pentru că în  mprejur rile de azi o simte timp îndelungat?

Invită sinodul a ruga pe Prea On. Presidiu, ca să ne conv ce în un sinod extraordinariu, sau dacă ac sta nu ar fi cu putință, cel mult în proximal sinod de tomn  să binevoesc  a pune în programul obiectelor de la ordinea zilei  i „Cestiunea îmbunătățirii sortii preoțiilor“, respective „salarisarea  i pensionarea preoților, văduvelor  i orfanilor de preoți“ spre a discuta acest obiect din tóte punctele de vedere, pentru că acum se pot  preved  cu siguranță, că preoțiimea n str  tot la propriile sale puteri  i la spriginul posibil al poporului credincios va fi avisat   i în viitor; căci tóte cele alalte încercări din partea străinilor de a fericii preoțiimea n str  sînt numai apucături netrebnice, că d r  d r  ar puté-o face trădătoare interesele nóstre bisericesci  i naționale.

 i ac sta cu at t mai virtos reclamă o discuțiune serioș , căci în anul acesta espir   i sinutul de 10 ani al statutelor despre pensionarea preoților, văduvelor  i orfanilor

de preoți, în cari va trebui pe viitor să se întroducă mari reforme, căci alt cum numai cu frică  i cu gr z  va puté privi preoțiimea n str  în viitor.

Prea On. Presidiu în replica sa cu bunăvoința  i bunătatea, ce-ı caracterizez , declar , că aceste espunerı le află la loc  i juste promiț nd, că în proximal sinod de tomn  se va pune la ordinea zilei acest obiect,  i convocatoriul ni-ı va trimite cu o lună sau mai mult înainte de ținerea sinodului, ca așadar fie care preot să pot , să-șii trimita chiar  i propuneri în scris;  i dacă s'ar recere pentru dezbateri nu numai o zi, ci chiar  i mai multe, d nsul bucuros va aduce ori  i ce jertfă. (Aplause vii.) „Nu voi ınsista asupra nedreptății, ca se nu-ı zic batjocură, ce s'au făcut preoțiilor nóstre cu împărțirea ajutorului ordinaru de stat  i a celui extraordinariu, pentru că nu așii voi, să fiu prea lung în raportul meu despre ce numai per tangentem a fost vorba în sinod. de  i nu mă pot reține a nu da espresiune împrejurării, că toți acei frați preoți, cari nu am fost împărtășiți, am c p tat cea mai strălucită satisfacțiune prin articolul de fond din Nr. 12 a c. al „Unirii“, la care aderăm din tot sufletul nostru. Din acela ne-am convins pe deplin, că nedreptatea, ce ni-s'au făcut  i special preoțiilor din vicariat, cari

pachete închise, și atari tipărituri de conținut agitatoric, a căror confiscare a dispus-o și în parte a și efeptuit-o judecătoria de presă. Fiind că spre descoperirea acestei contrabande oficiile postale în urma multelor ocupațiuni nu pot, să îngrijescă de ajuns în tot locul și tot de una: provoc pe procurorii regesci, ca acolo, unde s'a dispus confiscarea tipăriturii, pe cum și acolo, unde răspândirea oprită de atari tipărituri ar pute produce conturbarea ordinii publice, să recerce oficiile postale, ca să impedece în ori ce mod legal contrabandarea ataror tipărituri, a nune față de atari tipărituri trimise sub fașe și aflate în urma examinării amănunțite să procedă conform regulamentului în vigoare, érá datele, ce și-le-ar câștiga din împrejurări externe și din raporturile locale despre conținutul oprit al pachetelor închise, fără amânare să le comunice domnilor procurori reg. dând prin această prilej la efeptuirea confiscării judecătorești în totă regula."

Terminiî vagi, în cari sînt concepiate ordinațiunile ministeriale, prin cari au început, să guverneze țara liberalii nostri, vor da ansă la tot felul de șicanări din partea oficialilor postali iperzelosi și a procurorilor, cari voesc a-și face în grabă merite patriotice — și carieră.

Regularea congruel. — Comisiunea parlamentară pentru culte și instrucțiunea publică a pertractat Lunî și Martî proiectul de lege referitor la întregirea venitelor preoțesci.

Ministrul Wlassics a accentuat, că proiectul din cestiune nu intenționează alt ceva de cât asigurarea minimului venitelor preoțesci, în ce față de toate confesiunile se purcede după aceleași principii. Apoi presentă mai multe modificări, cari să împrăștie nedumeririle ivite. Declară, că §-ii 7 și 8,

(în cari e vorbă despre denegarea respective pierderea întregirii veniturii preoților condamnați pentru deliete morale ori ținută controră statului,) au valoare și cu privire la preoții romano-, greco- și armeno-catolici; mai de parte că în contra hotărîrii ministeriale, prin care se detrage întregirea venitului și în cazul, când auctoritatea bisericescă a absolvat pe beneficiatul inculpat, să se pótă apela la judecătoria administrativă. Apelata are să o facă auctoritatea ecleziastică respectivă în decurs de 30 de zile de la primirea hotărîrii ministeriale. Ce privesece timpul esecutării, ministrul e silit, să declare, că din considerare față de finanțele statului nu pôte renunța la terminul de 9 ani. Regularea ajutoriului de stat se face pe basa conscrierii venitelor efeptuită de către auctoritățile confesionale. Dacă venitele actuale ar scăde, și ministrul nu ar voi, să întregescă venitul, auctoritatea confesională pôte apela în contra hotărîrii negative a ministrului în restimp de 30 de zile de la primirea ei (§. 15).

La proiect s'au adaus doi §-i noi. A nune în locul §-ului 20 de mai înainte s'a pus: „Întru cât auctoritatea competentă a confesiunilor amintite în §. 2 ar dovedi, că a întregit până la 800 fl. venitul mai multor preoți din suma luată în budgetul statului sub titlul întregirii competenței preoților provăduți cu beneficii mai mici și împărțită respectivă confesiunii până la finea anului 1897, această sumă întregitoare statul o pune la dispoziția respectivă confesiunii și de acum înainte, până când se va întregi venitul acelor preoți la 800 fl. în înțelesul legii presente.“ Noul §. 21 sună: „Fiind scopul legii presente singur întregirea venitelor preoțesci, de la sine urmază, că statul amésurat stării sale financiare și pe viitor își ține de a sa chemare de a sprigini conform justelor postulate întregirea cheltuelilor bise-

ricesci și scolastice ale confesiunilor recepte, de unde legea presentă lasă neatinse toate speciile de ajutoare bisericesci și scolastice, ce se îndatinéză a se lua în budget sub titlul și rubrici deosebite pentru confesiunile recepte, cu escepțiunea poziției destinate spre ajutoarea preoților mai slab dodați al diferitelor biserică, cari în legea budgetului vor servi spre scopul, ce se de termină în §. 1 și 20.“

Comisiunea cu mică modificări stilare a primit întreg proiectul așa, pe cum a voit ministrul. Deputații opoziționali au făcut mai multe amendamente, cari înse s'au respins. Dieta la timpul sêu nu credem, să facă schimbări în interesul bisericilor.

Comisiunea financiară a dietei în 1 a c. a luat la pertractare proiectul despre întregirea venitelor preoțesci. Guvernul voesc, ca acest proiect să se desbată în dietă imediat după vacanțele Pascilor, adecă în 15 a c.

Conventul reformat ținut în săptămâna trecută în Budapesta în general a considerat de acceptabil proiectul, nu l-a socotit înse de o esecutare a art. de lege XX din 1848, nici nu-și vede mulțămite prie el toate postulatele îndreptățite. Protestanții doresc, ca ajutoarele primite de către fondurile lor până acum de la stat să li-se asigure și pe viitor; de asemenea doresc, ca în sensul art. de lege XX din 1848 statul să le vină în ajutor, când ei din propriile puteri nu ar avé cu ce acoperi toate lipsele.

Revistă bisericescă.

Roma.

În consistoriul public din 24 i. tr. Sfinția Sa a predat palarile cardinaliți celor patru cardinali creați în consistoriul din 19 April 1897. La consistoriul public a asistat și prințul de coronă al Șvediei, marele magistru al ordului maltens, corpul diplomatic cu dame cu tot, nobilimea romană și mai mulți străini, cari au obținut bilet de intrare.

Imediat după consistoriul public a urmat consistoriul secret, în care Papa ținând alocuție a făcut amintire de ovațiunile și manifestările de aderință primite din toate părțile, apoi depingând situația s. Scaun a pretins a i-se reda drepturile inalienabile. În fine Papa a confirmat alegerea patriarhului Melchiților, și a preconisat cam 100 de episcopi.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Sâmbătă s'a terminat desbaterea generală și s'a început cea specială asupra proiectului de lege apropiational. — Primul orator a fost Kossuth, care a polemizat cu referentul constatând, că sub sistemul actual de guvernare datoriiile statului au crescut cu 600 de milioane; de asemenea a sêrăcit și s'a cufundat în datorii și poporul. — La vorbirea lui Kossuth și a altor opoziționali au reflectat ministrii Darányi și Perczel. — A urmat apoi noul conte Tisza István, care impută opoziției, pentru ce presentă situația țării în colorii întunecate, prin ce face, să-i scază vața în străinătate. (Noul conte ar voi dóră, să se amăgescă pe sine străinătatea?) Despre

în cei 3 ani din urmă cu puține escepțiuni am fost total esclusi de la acest ajutoriu, că nu va dăinui, ci s'a dat signalul pentru a i-se pune capăt.

„S'au aflat ce e drept și în sinul acestei preoțimii din vicariat mai puțin, cari saū din lipsă, dar mai curênd cred, că din nepricepere, — de ore ce nu-și dau destulă silință a fi în curent cu lumea, ca să scie deosebi ce e iertat și ce nu, — au cerut ajutor și au și căpêtat. Un cas înse trebuie să revolte pe tot omul binesimțitor. Un preot, de la care cu tot dreptul se pretinde atâta cunoscință, nu se rușina a recunósce publice, că a cerut prin fișpanul ajutor de 200 fl.

„Dar culmea cinismului a ajuns-o, când, și după ce a vêdut, că preoțimea desaprôbă hotărît ast fel de lucruri nedemne de un preot, a plecat imediat după mărturisire la secretariul fișpanului, ca să-l întrebe, că nu i-au mai venit banii. Acela i-a spus, că încă nu, dar în dată ce îi vor veni, îi va avisa prin telegraf, telefon saū și prin un alt aparat mai perfecționat, dacă se va inventa până la sosirea banilor.

„Îl voi lăsa cu această ocașiune în scirea necunoscutului, dar dacă se va recere, sînt gata în tot momentul a-l da pe față, că însuși cu grai viū mi-a spus acest regretabil cas.“

S'a trecut apoi la resolvarea celor alalte puncte din programă mai mult de natură oficiósă, după cari din cauza timpului înaintat a ținut disertațiune numai preotul din Copăcel Valeriu Comșa tractând cât se pôte de bine frumoasă temă „Religiunea, sciința și arta în conlucrare armoniósă“. Pentru sinodul proxim

s'au insinuat ca disertanti Moise Brumboiū preot în Tohanul vechiū despre „Sfinta Eucharistie“ și George Repede preot în Homorod despre „Originea s. cruci“.

După închiderea ședinței a urmat apoi mărturisirea tuturor preoților presentii.

Când m'am decis, Clarissime Dle Redactor, a face acest raport în colónele mult prețuitului și valorosului nostru organ bisericesc „Unirea“, am fost condus de buna credință, ca din acela să cunósca preoțimea, ce dispușețiunii domnesc, și ce activitate desvóltă preoțimea din vicariat sub dêmna și înțelêpta conducere a Rsmului Domn vicariū Basiliū Raț.

Pentru că drept vorbind în sinódele noastre s'au dedus protocoale în totă forma, din cari se reoglindeză activitatea preoțimii din fie care tract, dar acelea sînt informativ mai mult numai pentru auctoritatea bisericescă superióră, și din prea puține locuri s'au publicat rapórtede fidele, ca ast fel și preoțimea să pótă ajunge la cunoscința lor. Ca această să se facă din partea biroului fie căru tract protopopesc, nu se va pute pretinde, pentru că și așa sînt destule lucruri, cari are de ale resólva, dar s'ar pute face în fie care tract din partea unui preot, care și-ar lua de bună voe sarcina această asupra sa pentru a face un fidel raport pe basa informațiunilor esacte, date din partea biroului respectivului tract, prin ceea ce eu cred, cum că preoțimea ar pute să profite mult.

Job.

Apponyi zice, că nu cunoște agricultura și lipsele ei; regretază, că acesta în parte spriginesce partidul poporal. Afirmă că e lucru periculos a accentua, că ar exista divergențe între adevărata religiozitate și între liberalism. Liberalismul nobil e aliat fidel al adevăratei religiozități (?). Laudă pe Apponyi, că de și e catolic bun (?), nu suferă, să-i prescrie auctoritatea bisericăscă atitudinea politică. Se întorce apoi în contra partidului poporal, care în o formă tot mai cinică relevăză contraste între biserică și între progresul națiunii magiare, și zice, că *catolicismul în Ungaria are un singur inamic, și acesta e partidul poporal*. Să se îndrepte în contra acestui inamic unul fie care, căruia îi zace la inimă cauza națiunii magiare și a religiozității. (Sărac catolicism, ce ai ajuns! Să te apere calvinul Tisza Pista!)

Abatele Molnár din nou relevăză corupțiunea electorală, apără partidul poporal în contra acusei, că ar fi antisemit; zice, că și în enciclicele Papei despre „socialism” și în pastoralele episcopilor se face politică, prin urmare și preoții pot politisa pe amvon. La acusa guvernului, că partidul poporal pactează cu naționalitățile, abatele Molnár răspunde: „Nici când nu am negat, că în programul nostru e primită și cestiunea naționalităților și le părtinim, căci noi voim, să apărăm dreptul fie căruia. Are totă dreptatea ministrul president, când afirmă, că în Ungaria naționalitățile își au drepturile sale, numai cât n'a adaus, că le au „pe hârtie”, căci bine scie ministrul president, cum că legea de naționalități nu se cocoută: (Contraziceri în drópta). Când ați adus legile politice-bisericăscă, neîncetat ziceați, că legea adusă trebuie executată. Pentru ce nu ați executat și cea de naționalități? Dacă ați esperiat, că e rea, pentru ce nu ați revădūt-o? A aduce o lege și a o face, să ajungă sörtea sicriului lui Mohamed, adecă nici a nu o executa nici a nu o revedé, dacă e rea, acesta nu se pöte pricepe în un stat de drept.”

Buzath zice, că mai curënd se va pune capët domniei tiranice a ministrului president, de cât se va stinge partidul poporal, căci döră se va afla un Brutus.

Apoi Molnár interpelăză în cauza unei foi slovace părtinite de guvern, care föe agitază în contra preoțimii. În altă interpelație arată, cum se reduce din an în an numărul alegătorilor, și cere lămuriri de la guvern.

Luni s'a primit și în desbaterea specială apropiată, apoi s'a votat textul adresei omagiale din 11 April.

Martți în o ședință de câte va minute s'a primit apropiată și în a treia cetire.

Mercuri guvernul a răspuns la șapte interpelări. — Ministrul Perczel zice, că va da instrucțiune cu privire la purtarea auctorităților față de adunările poporale. Tot acest ministru apără procedura poliției din Budapesta în tractarea cu cei suspecți de socialism. — Ministrul Erdély recunoște necesitatea urgentă de a regula prin lege afacerile societăților de asigu-

rare. — În fine br Bánffy răspunde la interpelarea lui Kossuth referitoare la atentele făcute la libertatea de presă, libertatea de întrunire și libertatea personală a cetățenilor. Dl ministru simplu negă existența amintitelor atentate și declară, că guvernul a fost nevoit, să recurgă la măsurile luate spre asigurarea liniștii și a ordinii în țară. — Cu această ședință s'a închis, și s'au început vacanțele de Paști.

Austria.

Martți s'au reinceput ședințele Reichsrathului. Representanții diverselor cluburi parlamentare și-au precisat atitudinea față de programul guvernului. (Pentru programul guvernului s'au declarat clubul polon, Cehii tineri, maril proprietari conservativi din Boemia, a căror orator contele Palffy e în contra tuturor extravaganțelor naționale și politice declarând, că urmăresce numai binele poporului. Lupul declară, că clubul român ține strins la principiul deplinei autonomii a provinciilor și la egala îndreptățire a tuturor naționalităților. În speranță, că guvernul va ține cont de justele postulate ale Românilor bucoveneni, îi promite spriginul. Cam în sensul acesta au vorbit și Sostersici în numele Slavilor catolici și Dipauli reprezentantul partidului catolic poporal. Italianii își rezervă mâna liberă. Germanii liberali vor face opoziție guvernului, era cei 5—6 Schöneriani amenință cu obstrucție. Creștinii sociali încă sînt aplicați a nu crea dificultăți guvernului. În numele acestora a vorbit profesorul de teologie Dr Scheicher. El a declarat, că în cele naționale social-creștinii nu se vor separa de cei alalți Germani, nici nu vor suferi, ca elementul german să fie suprimat; îl indignăză magiarisarea Germanilor din Ungaria și fudulia Magiarilor. Face pe guvern atent, să fie precaut la închierea pactului, ca să nu mai predea pe Austriaci la exploatarea Jidanilor, căci statul de din colo de Laita (Ungaria) este azi *regnum messianum*. Consilierii Jidani au dus pe căi rătăcite pe contele Badeni, de aceea să se păzescă guvernul de ei.

Anglia.

Lordul Salisbury ministrul president și de externe din causă sanitară se retrage. Candidații pentru ministeriul de externe sînt Balfour și Chamberlain. De va lua cest din urmă conducerea afacerilor externe, se așteptă o politică activă și energică, care înse ușor pöte provoca conflicte cu cele alalte puteri mari.

Spania.

Diferența între Spania și Uniunea americană a luat o direcțiune mai liniștită. Guvernul Uniunii prin o notă a pretins, ca Spania în un restimp determinat să restabilescă ordinea în Cuba, căci alt cum Americanii din considerațiunii de umanism vor întreveni însi-și în afacerea Cubei. La această provocare

aspră guvernul spaniol a răspuns cum-petat, dar energic, că va apăra necondiționat drepturile suverane ale coronei spaniole asupra Cubei, în acela-și timp înse nu va întrelăsa nimica spre restabilirea ordinii în Cuba.

Guvernul din Washington în timpul din urmă a început a se arăta mai conciliant, și presidentul Uniunii americane Mac Kinley sperăză, că se va evita erumperea războiului. Alt cum ce privesce forța armată, Uniunea americană stă mai rău de cât Spania, acesteia înse îi stañ de tot rău finanțele.

Diplomația europeană e pentru Spania. Tot pentru ea sînt și statele latine din America sudică, cari probabil, că la cas de lipsă, îi vor veni în ajutor.

La alegerile parlamentare întimplat în zilele trecute guvernul a ieșit cu o majoritate covârșitoare.

Corespondințe.

Din Archidieceasă Martie 1898.

Onorată Redacțiune!

Numai de unăzi am cetit, că două din oficiile protopopesce vacante s'au conferit. Nu mă îndoesc de loc despre aceea, că oficiile acestea s'au conferit celor mai vrednici între concurenți, și nici prin minte nu-mi trece, să mă supăr, pe cum s'a supărat un preot de pe câmpie și a dat espreșiune supărării sale deunăzi din cauza, că cei denumiți amîndoi până acum au servit în centru, ceea ce ar însemna, că clerul de la sate în casuri de acestea ar fi trecut cu vederea.

Ceea ce m'a supărat, e alt ceva. Nu sciū adecă de loc, că pentru ce fratele Ioan Stoica să fie mai bun de cât fratele Dr Sebastian Radu. Acesta ar urma adecă din împrejurarea, că fratele Stoica e numit viceprotopop, pe când fratele Radu numai protopop.

Pușini vor fi aceia, cari cetind observarea acesta a mea nu se vor sminti întru mine și nu vor gândi întru sine: „Ce vre omul acesta? Döră nu cum va a pățit öre ce sermanul colo sus în capul său?”

Așa s'ar păre. Döră protopopul e mai pe sus de cât viceprotopopul. Și în cazul de față totuși nu e așa. Voiū, să mă esplic.

Fericitul mitropolit Șuluț în testamentul său între altele a prevădūt și câte va pensiuni pentru văduvele protopopilor și ale viceprotopopilor. În sensul dispozițiilor testamentare ale fericitului mitropolit Șuluț protopopesele au. să capete pensiuine de 300 fl., era viceprotopopesele văduve pensiuine de 200 fl.

Acum în timpul mai din urmă două protopopese văduve, amîndouă din Sebeșul săsesc, adecă văduvele protopopilor Deac și Șarlea beneficiașă de pensiuni de câte 300 fl. S'a întimplat mai apoi, de amîndouă au murit. și pensiunile lor au devenit vacante. Înse pensiunile acestea nu au avut, să rămână vacante multă vreme, căci au rămas văduve după repausații protopopi Bran din Sâncel și Pop din Uioră. Ele au și cerut pensiunile acelea și — nu le-au căpătat.

Firesce că respingerea cererilor lor s'a și motivat. Li-s'a spus din partea Veneratului Capitul mitropolitan, că pensiunile de câte

300 fl. pentru protopopesele văduve în sensul dispozițiilor testamentare ale fericitului mitropolit Șuluț sînt legate numai de șese stațiuni protopopesci, de cari nu se țin nici stațiunea protopopescă a Biei (Sâncelul), nici cea a Uțorei, și dacă văduvele protopopese din Sebeșul săsesc, cu toate că nici Sebeșul săsesc nu se cuprinde în numărul celor șese protopopiate, totuși au căpătat pensiunile acelea, această s'a întîmplat numai din greșelă. Dară li-s'a mai spus și aceea, că ele nu au drept nici la pensiuni de 200 fl., și această din simpla cauză, că pensiunile acestea sînt destinate viceprotopopeselor, ăra ele nu sînt viceprotopopese, ci protopopese.

Din acestea pôte, să vadă ori cine, că eu sînt cu mintea la loc, cînd susțin, că fratele Radu numit fiind protopop a pățit-o față cu fratele Stoica, care a fost numit viceprotopop.

Lucrul acesta e limpede. Dară nu e limpede cu o cale și cestiunea pensiunilor văduvelor protopopese.

Eu nici de cum nu pot, să cred, că Veneratul Capitul mitropolitan agresiș atuncia, cînd a dat pensiune văduvelor rămase după protopopii Deac și Șarlea. Eu din contră așa cred, că a lucrat conform intențiunii fericitului fondator, și de cum va avînd înaintea ochilor, că e vorbă de văduvele unor bărbați, cari mult au ostenit pentru binele bisericii, în cazul acela a aplicat principiul „Favores sunt ampliandi“, părerea mea este, că nu a făcut nici o greșelă.

De altă parte nu voi, să critic nici hotărîrea aceea mai nouă, carea Veneratul Capitul a adus-o în cestiunea această cînd cu casurile văduvelor protopopilor Bran și Pop. Recunosc, că Veneratul Capitul în acest chip s'a ținut strîns de litera dispozițiilor testamentare. Cu toate acestea nu pot, să nu mă gândesc în casurile acestea la „Summum ius summa iniuria“, și această cu atît mai virtos, că în casurile acestea nu a fost vorbă numai de protopopese văduve, ci și de cîte 4—5 orfanii minoreni.

Modesta mea părere e deci, ca hotărîrea această să se revedească. Ori dacă nu, atunci protopopii interesați ar puté, să aple, că ei în interesul familiilor lor ar face bine, dacă s'ar ruga, să fie reduși la gradul de viceprotopopi.

Y.

S-ă în Martie 1898.

Onorată Redacțiune!

Cu solemnitate vrednică de cauza, carea a trebuit, să ajungă până la țipete de dureri, declar în numele meu și al multor colegi de același principiu, că față de ostăritile cu grav temei ale On. preot Hubic nu am stat, nu stăm și nici pe viitor nu vom sta cu gura și cu mâinile încheștate. Causa e a noastră, și dacă mulți dintre noi nu și-au spus până acum dorințele și părerile potrivite prin coloanele „Unirii“, aceia își vor fi avut motivele lor, pe cum și însu-mi le-am avut. Dar cum că convorbiri și consfătuiri de felul acesta s'au ținut și se țin, unde se ofere numai ocaziune, asta trebuie să o constatez.

Admit, cum că conform regulilor și a excepțiilor din mama natură sub stégul lui Christos vor fi și luptători de aceia, cărora

în cestiunea sulevată le va lipsi o simțire ori alta, d. es. unora le va lipsi „auzul“ musical, ăr altora pôte „vederea“ fructelor aceluia. Preste aceștia înse putem trece la ordinea zilei. Astăzi părerile acelor preoți, cari cu rivnă și zel pastoral țin cont de edificarea pozitivă și negativă a credincioșilor, se concentrează într-o constatare, că pe terenul muzicii bisericesci și în genere pe terenul frumuseții esterne a ritului nostru de tot sublim, dacă reformele necesare și corăspundătoare gustului dezvoltat al poporului nu se vor efectui în curînd, atunci ne vom alege cu amara convicție, că numai doinele și horele frumoase sau urite, a casă sau în crîsmă vor fi acele acorduri, cari în mijlocul munților vor delecta sufletele setose de pause recreatoare, ăr Sionul în loc să le fie locașul înălțării către Creatorul lor, în loc să fie mîngăitorul ostenelelor și lecutoriul durerilor, va deveni locașul singurătății și al monotoniei. Din acest punct de vedere apoi „vulpile au vizunii și paserile cerului cîmburi, ăr Fiul omenesc nu are, unde să-și plece capul“.

Scopul corespondenței mele prezente este de altmîntea contemplarea unei alte împrejurări triste, carea, dacă am fi pôte mai consecuenți, nu ar avé lipsă de contemplat. Cetim cărți și ziare bisericesci, politice, literare, artistice etc., prin cari ne cultivăm, progresăm și socotim a deveni din zi în zi mai inteligenți; dar pentru a ajunge la maturitate în unul ori mai multe din aceste ramuri nu ne prea dăm silință. Întreb adevă, că maturitate politică însemnă aceea, cînd poporul nostru cultivat în cât va prin școli îl lăsăm mai apoi și tocmai în dricul vițiilor pradă cântărilor și poeziilor obscene și parvenite? Ore putem-ne mândri cu bun simț artistic atunci, cînd preste motivele și pornirile înăscute sau concrescute ale poporului (talpa țării) trecem indiferenți și socotim numai arta inteligenței sau „internățională“? Însemnă așa ceva atențiune încordată la conservarea neștirbită a simțimintului moral-național, care singur pôte fi perseverant? Tristă maturitate! Și dacă vom urma ca și până acum, apoi chiar concertele și picnicurile noastre vor deveni superflue.

Atîta am avut de a mai adauge la îndreptățirea suspinelor dui Hubic. Idealul imperios reclamat trebuie să ni-l însușim cu toții. Apoi cum că numirea căilor și a mijloacelor pentru întruparea acestui ideal vor fi diverse, urmază din firea ori căru lucrul grav și important. Dacă prin urmare părerile nu se vor uni în această privință, cred, că nu va fi cu supărare.

Înainte de toate trebuie, să anticipez, că aranjarea unei adunări propuse de dl Hubic ar costa ast fel de forțe materiale, la cari abia ne-am puté angaja. Urmază apoi întrebarea, că cine ar fi membrii competenți ai adunării? Ce fel de pregătiri artistice posedem noi, pentru ca o ast fel de adunare să pôtă aduce rezoluțiuni meritorii și prielnice scopului nostru? Despre aceste în special cu altă ocaziune și cu espresa dorință, ca întruparea idealului nostru să înfrumusețeze cununa serbărilor centenariului al II-lea al S. Unirii.

La lucru, deci, Fraților!

Im.

Convocare.

P. T. domni membri ai despărțimentului reuniunii învățătorilor români gr. cat. din districtul protopopesc al Blășului, On. preoți și alți binevoitori prin această se convocă la adunarea generală de primăvară a despărțimentului, ce se va ține în 19 April st. n. adevă a treia zi de Pașel la Cisteiul român pe lângă următorii

Program: 1. Ascultarea serviciului divin la 7 ore dimineață. 2. Deschiderea ședinței prin președinte. 3. Constatarea membrilor prezenți. 4. Cetirea și verificarea procesului verbal din adunarea precedentă. 5. Esmi-terea comisiunilor: a) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor, b) pentru censurarea elaboratelor incurse. 6. Raportul comisiunii pentru compunerea „Regulamentului intern“, dezbateri asupra lui. 7. Raportul comisiunii însărcinate cu primirea informațiilor de la oficiul protopopesc tractual referitoare la ținerea ședințelor școlastice parohiale. 8. Raportul comisiunilor din punct 5 de sub litera a) și b). 9. Raportul cassariului. 10. Alegerea sau re alegerea oficialilor pe anul 1898/9 (ș. 23). 11. Ținerea prelegerii practice și cetirea elaboratelor incurse. 12. Insinuarea membrilor pentru prelegeri practice și disertațiuni. 13. Eventuale propuneri. 14. Defigerea locului adunării viitoare. 15. Închiderea ședinței prin președinte.

Veza în 30 Martie 1898.

Ălesandru Bugnăr
președ. subst.Georgiu Călugăr
notar.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. Preanonatul Artemiă Codarcea paroch și viceprotopop în Gyergyó Szt Miklós e numit paroch în Turda nouă și protopop actual al districtului Turdei.

Procesul episcopului Pavel cu familia Bánffy. Tribunalul din Oradea mare a decis în afacerea unui proces dintre L. P. S. Sa Episcopul Pavel de la Oradea mare și între comitatele Coșoca și Bihor. În afacerea această deja prin anii 60 s'a ales o comisiune, care înse numai provisor a putut stabili linia de despărțire. Tribunalul a primit acum unanim planul făcut de referentul Coloman Mihályházi stabilit de o comisiune designării graniței. Această designare s'a făcut mai ales pe linia semnată de episcopul Pavel, care a recăpătat ast fel mai multe miș de jugere de pădure de brad. A fară de această tribunalul a mai hotărît, ca familia Bánffy să plătească prețul lemnului tăiat până acum în sumă de 18,901 fl., pe cum și toate speșele de proces.

Misiunea catolică din Sina. Acuma, cînd interesarea Europei e legată de imperiul cel vast al Sinezilor, vor fi pôte de interes și datele statistice cele mai nouă (1898) ale misiunii catolice din imperiul acesta, care are ca la 450 milioane de locuitori. Misiunea această e împărțită în 33 vicariate apostolice și 1 prefectură apostolică. Din acestea administreză Lazariștii 6. Iesuiții 2, misionarii seminarului din Milano 3, misionarii seminarului din Paris 9, misionarii din Scheutveld 5, Franciscanii 9 misionarii seminarului din Roma 1, misionarii din Steyl 1, Augustiniani 1, Dominicanii 2. Numărul credincioșilor e 626.448, numărul stațiilor e 7565, numărul bisericilor 3910 (în 1895 au fost 3119); numărul seminarelor clericale și de băcți 56 cu 979 alumi, numărul școlilor mai înalte pentru băcți 91 cu 3988 elevi, pentru fete 71 cu 2496 eleve, numărul școlilor elementare 3003 cu 49.066 elevi și eleve, numărul orfanotrofiilor 231 cu 13.517 elevi și eleve, spitale 44, asiluri pentru bătrâni etc. 94, apotece pentru săraci 39, școli industriale și agronomice 9, preoți europeni 760, preoți indigeni 409, frați 73, stațiuni de călugărițe 37 cu 979 călugărițe europene și indigene.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Cunoscută e legenda despre corespondența Mântuitorului cu regele Abgar al Edesei, cu carea stă în legătură istoria despre minunata iconă a lui Christos, carea se zice, că Christos a trimis-o regelui la dorința lui. Iconă aceasta în Edesa s'a împărțit în venerare foarte mare și s'a păstrat într-o firidă de-asupra porții cetății, până când împăratul bizantin Roman a dus-o în 944 la Constantinopol.¹⁾ Eusebiu nu ne spune nimica despre iconă aceasta minunată, și așa dară actele din Edesa traduse de pe limba siră nu făceau încă nici o amintire de ea; dimpotrivă ne spune cronicariul armean Moisi din Choreni, că epistola s'a adus lui Abgar de o dată cu iconă aceea, „care încă și astăzi se află în Edesa”. Era legenda a ascrii mai târziu iconăi origine dumnezească, și că ea a scutit cetatea Edesei împotriva năvalei împăratului persesc Chosru. Evagriu o numește „iconă făcută de Dumnezeu”.²⁾ Iconă aceasta a Mântuitorului nefăcută de mână omenească o amintesc apoi Papa Gregoriu în epistola sa cea dintâi către împăratul Leo și actele sinodului al doilea din Nicea. Deplină se găsește legenda abia numai în actele lui Taddeu.³⁾ Atâta aflăm a bună samă din legenda aceasta, că iconăle lui Isus Christos se împărțeau deja în vecherile cele dintâi în venerare deosebită; cronicari grecești amintesc și decopierii de ale iconăi din Edesa.

Pe cum legenda despre Abgar din Edesa e a bisericii grecești, așa e a bisericii latine cea despre s. Veronică. Forma cea mai veche a acestei legende se cuprinde în scrierea apocrifă „Mors Pilati”.⁴⁾ Împăratul Tiberiu află despre făcătorii de minuni Isus, carele vindecă cu un cuvânt toate bolile. Împăratul trimite acolo pe încredutul său Volusian, era acesta află, că Pilat a răstignit pe medicul acela făcătorii de minuni. Dară el totuși găsește pe Veronica, și aceasta îi istorisește între lacrimi morțea lui Isus și-i spune despre iconă, carea la dorința ei i-a dăruit-o Domnul făcând o tipărire minunată a feței sale pe o măhră. Volusian o roagă, să-i vîndă iconă; ea îi refuză rugarea, dar pe loc se declară a fi gata, să-l însoțească la Roma și să ducă iconă cu sine, căci vederea ei a bună samă va vindeca pe bolnavul împărat. Amîndoi călătoresc la Roma, și dacă Tiberiu află despre iconă aceea minunată, poruncește, ca drumul, pe care se va purta, să se asternă cu covor de mătăasă, și el privind la ea se face sănătos. Legenda aceasta s'a născut în veicul al V-lea ori al VI-lea⁵⁾ și se află numai în Apus. O altă formă a acestei legende frumoase și atât de importante ca temă pentru creațiuni artistice ne spune, că Mântuitorul a tipărit iconă feței sale pe măhră Veronica pe drumul la răstignire.

Mai avem, să amintim încă și scrierea aceea a s. Atanasie citată în sinodul al II-lea din Nicea despre iconă din Berit a lui Christos gătită de Nicodim⁶⁾ și portretele, cari se ascriu Evangelistului Luca și se venerază în câte va biserici, pe cum și iconă aceea minunată, despre care se zice, că a apărut în clipa,

¹⁾ Euseb. Hist. eccles. I, 13. Cfr. Augustin contra Faust. XXVIII, 4. Hieron. in Ezech. 44, 29. Tillemont, Mémoires, Paris 1701. T. I. p. 615. Fabricius, Cod. apocr. N. T. I. p. 320. Cfr. Reiske, de imag. Christi. Lipsius, Die edessenische Abgarsage, S. 5. 52. 53. Ioan Damasc. ed. Lequien T. I. p. 320. Cfr. p. 631.

²⁾ Hist. eccl. IV, 27.

³⁾ Mansi XII, 963; XIII, 192. Tischendorf, Evang. apocr. p. 261. Jo. Damasc., ed. Lequien T. I. p. 281. Vindecările minunate, cari le-a făcut iconă aceasta, se însamă la Cedren și la Constantin Porfirog. Ea pe vremea lui Moisi din Choreni (470) a fost deja o moște vestită a Edesenilor și trebuie că se păstra în loc ales, mai înainte de ce a putut, să se lătească legenda născută pe la mijlocul veiculului al IV-lea. Cfr. Lipsius p. 61.

⁴⁾ Tischendorf, Evang. apocr. p. 456.

⁵⁾ Lipsius S. 65. Acta Sanctor. Febr. T. I. p. 450.

⁶⁾ Mansi XXI, 23. Reiske p. 134.

în care Papa Silvestru a sfințit basilica s. Ioan din Lateran, și în sfârșit aceea, carea se păstrează în oratoriul s. Laurențiu de lângă aceea-și basilică.¹⁾

Iconă de ale Maicii Domnului există multe din cele dintâi cinci veicuri așa, că nu are lipsă de a fi combătută părerea aceea, că iconă Mariel s'ar găsi numai în monumentele creștine cele de după sinodul din Efes. A fost înse lucru firesc, că de la acest sinod începând concipiarea Maicii Feciore cu pruncul în brațe a devenit dominantă, de ore ce arta bisericească nici o dată nu a nebagat în samă elementul pedagogic și didactic, și accentuarea unor adevăruri dogmatice împotriva ereșei pôte să se dovedească deja în picturile simbolice ale catacombelor.

Representarea cea mai veche a Preacuratei Feciore e fără îndoială cea din catacomba s. Priscille, carea pare a se fi făcut cu puțin după mijlocul veiculului al II-lea.²⁾ Ea se află într'un cubicul la marginea de la ușe a peretelui. Compoziția aceasta interesantă se infățișează ca o încercare de a concipia sfînta familie într'un chip mai puțin sərbătoreșc, de cum se face această în iconăle închinării magilor. Maria îmbrăcată cu stolă și cu tunică șede în poziție puțințel plecată. Capul e acoperit cu un vîl aplicat ușor, care atrîne pe trup la vale. Ea cu brațele cuprinde pruncul dumnezeesc cel de tot gol, care se alipește de peptul ei și își întorce capul preste umăr spre privitorii. Lângă grupul acesta se vede un bărbat fără de barbă, carele arată cu amîndouă mâinile spre grup. De-asupra e steaua din Vetelem. Pictura e gătită în colere murgie expresivă și cu exprimarea plină de viață a formelor vedesce, că e din timpurile mai vechi. Acestei conștii îi corăspunde și caracterul naiv al compoziției întregi. De Rossi³⁾ află, că iconă aceasta reprezintă pe profetul Isaie, carele a prevestit pe Fecióra și steaua, carea va avé, să împrăștié întunerecul lumii păgâne. E lucru învederat, că figura acestui bărbat formeză cu Fecióra și cu Isus un singur grup, și de aceea unora li-s'a părut, că bărbatul acesta va să represinte pe s. Iosif. Înse părerea aceasta nu pôte să se primască, de ore ce familia sfîntă în epoca aceea timpurie a artei încă nu servise de temă a picturilor. A fără de aceea bărbatul acela pare a aréta nu spre Fecióra, ci spre stea, și așa dară nici la unul dintre magi nu putem, să ne gândim, dară nici la s. Iosif, căci acesta în reprezentările închinării magilor tot de una păzese poziția unui privitorii umilit.

Din un timp mai târziu se derivă reprezentările închinării magilor. Așa frescul din s. Pietro e Marcellino din Roma. Maria șede aci cu capul descoperit, împodobit numai cu pîrul murg, care undulează frumos la vale. Ea pîrtă o tunică, care la grumazi e strînsă și ajunge până la glesnele picioarelor neîncălțate. În pîlă ține pruncul dumnezeesc. El e îmbrăcat în haifnă de colere deschisă și privesce viciu la magul, care stă înaintea lui. Espresia mamei și a prunculului e firăscă, blîndă și nesilită, de tot lipsită de serioșitatea concipiării ceremoniale din timpul de mai târziu. Capetele vedesc forme nobile și simț pentru frumséta liniilor; tot asemenea vedesc și picioarele neîncălțate lucrare îngrijată neobișnuită în pictura catacombelor. Aci încă nu avem înaintea noastră iconă aceea ceremonială, pe cum a dezvoltat-o mai târziu arta bizantină; asta a fără de cele două figurii principale o vedesc și magii, dintre cari unul e întors către privitorii, în vreme ce pe blidele, cele ce cuprind darurile, se află lucruri de acelea, cari pot, să înveselască inima unui prunc, o licență aceasta a pictorului, carea viră în compoziție o trăsătură de genă. În iconă aceasta concipiarea mai veche, carea se manifestă în iconăle sfîntei familii, se contopese cu direcția mai nouă a artei spre a produce caracterul acela solemn, serios, patetic, care a început de la sfârșitul veiculului al treilea să fie dominant. Iconă aceasta pôte deci să se derive din deceniile cele dintâi ale acestui veac, în tocmai ca și cele două iconă ale Preacuratei din s. Domitilla și alta din s. Pietro e Marcellino. Ele toate formeză o tréptă mijlocie dintre direcția mai veche și mai nouă a picturii istorice.

¹⁾ Cancellieri, Sacre teste degli Apostoli Pietro e Paolo p. VI. Marangoni, Orat. di s. Lorenzo p. XXII.

²⁾ De Rossi, Imagines selectae B. M. V., Romae 1863. Tab. I. Cavedoni, Sacre immagini della beata verg. Maria, Modena 1855. Cfr. Schultze, Archäol. Studien, Ueber Marienbilder in der altchristl. Kunst, Wien 1880. S. 177 f. Lehner, Die Marienverehrung in den ersten Jahrhunderten, Stuttgart 1881. De Rossi, Bull. 1865. p. 27. Garrucci, Storia, tav. LXXXI.

³⁾ Bull. 1865. p. 80.

Icona ceremonială o găsim deja deplin dezvoltată în frescul de la s. Trasono e Saturnino. Maria aci e învălătată, îmbrăcăminte de mamei și a pruncului e mai întinsă, purtarea trupului e mai drăpătată, expresia e mai serioasă. Sub picioarele Mariei vedem un suppedaneum, un scauneciu. Compoziția din s. Domitilla ne arată scena acăsta în dezvoltare perfectă: Maria șede în catedră, în scaunul acela episcopesc antic, care se găsește a dese ori în catacombe. Ea poartă o haină galbenă cu vergi verzi late și pe cap o învălătoare. Pe genunchile ei cel stâng șede pruncul dumnezeesc, învălătat până la picioare într-o haină de coloră deschisă cu vergi pestrițe. Maria își ridică brațul cel drept în chip invitațiilor spre magi, și mâinile pruncului amfăndouă imităză în chip schematic aceeași direcție, în vreme ce de amfăndouă laturile aduc câte doi magi daruri pe blide mari. Icona suferă de mare duritate a desemnării și nu e numai întocmită cu mai puțină grijă, ci e gătită și de un maestru mai de rînd și vedește puțin simț de coloră așa, că am pute, să o privim numai de o decopiere gătită de un laic în ale picturii. Maria poartă aci încălțăminte de o formă grosolană, și mâinile încă sînt greoi. Caracterul ceremonial îl mai potențază încă și aceea, că pe magii postați în depărtare măsurată unul de la altul îi despărțesc ghirlande, o concipiare, care cu rînduirea schematică și izolată reamintesc mosaicurile și reliefurile. De aceea icona acăsta o putem deriva cam de pe la începutul vécului al patrulea.

În s. Priscilla se află un fresco, în care o figură de muiere ședînd ține pe brațe un prunc gol. Capul ei nu e acoperit, și pîrul ei undulează nesilit în chip bogat în jos pe umeri. O tunică împodobită cu vergi o acopere până la picioare. Bosio a declarat-o de o iconă a Preacuratei Feciore, și în timpul mai nou au apărut aceeași părere și de Rossi și Garrucci. ¹⁾ Icona acăsta se derivă fără îndoială din vécul al doilea. Purtarea trupului e nesilită, liberă și pitorască și vedește tradiția artistică antică. De Rossi

¹⁾ Bosio p. 549; de Rossi, Imag. tab. V; Garrucci, Vetri p. 83.

în lipsa învălătoarei capului află accentuarea dignității fecioresci, de ore ce vécul femeile romane începeau să-l poarte numai începînd de la măritare, un obicei, care a îndemnat pe Tertulian la scrierea unei cărți. ¹⁾ Că aci avem de a face cu o iconă a Preacuratei, se vede de acolo, că arta creștină antică nu reprezintă mamele de familie cu prunci în brațe.

Oranta din cimetierul s. Agnete se privește de una din reprezentările acelea, cari s'au înmulțit după sinodul din Efes, și în cari se accentuează dignitatea Maicii lui Dumnezeu. Figura, carea în urma desfacerii locului s'a stricat de jumătate, se prezintă într-o privită din față. Pruncul se alipește de peptul ei. Lângă brațele ridicate se vede câte un monogram al lui Christos. Maria poartă un lanț de grumazi și cercei grei, o haină grea, ceea ce pentru o iconă a Mariei din vécul al IV-lea fără îndoială e lucru neobișnuit și vedește deja gustul bizantin. Fața e mai mult rotundioară, ochii sînt pironiți și deschiși tare, tipul e puțin ideal. Ducange află, că icona acăsta e produsul artei grecesci. Latini pun adecă pruncul în brațele Mariei într'un chip mai firesc.

Din vécul al VI-lea încep a dobîndi trecere mai mare iconele acelea ale Mariei, cari se ascriu s. Luca. Trecerea acăsta și-a păstrat-o ele până în timpul mai nou. Timpul, în care s'au gătit Madonele aceste, se poște statori foarte a nevoe, ba une ori nu se poște statori de loc. Causa e, că le-a întunecat fumul, și că hainele s'au acoperit cu metal nobil și cu alte lucruri scumpe. Madone de acestea se află multe în Roma și se împărtășesc în mare venerare. Stilul acestor icone e fără îndoială cel bizantin și a nume în casurile cele mai multe cel de mai târziu de pe timpul, în care decăduse arta.

(Va urma.)

¹⁾ De veland. virg. V, c. 2.

Ben Hur

sa

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Ei îi împliniră porunca, înse încet, căci de multe ori trebuiau să trecă preste compatrioții de ai săi, cari zăceau încă acolo, unde au fost oboriți la pămînt, — și din cari unii se strîmbau și gemeau, alții se rugau de ajutoriu, ér alții erau muți, pe cum sînt cei morți. Dară nu toți cei căduți erau Iudei. Asta le era Galileenilor o mângăiare.

Sutașul strigă amenințări în urma lor, când se duceau. Ben Hur rise de el și-i răspuse în limba sa proprie: „Dacă noi sîntem căni israeliteni, atunci voi sînteți șacali romani! Rămăneți aci, — noi ne vom întorce éráși!”

Galileii chiniau tare și ridînd își continuau calea.

A fară înaintea porții era adunată o mulțime așa de mare, cum Ben Hur nu mai veduse nicî chiar în cercul din Antiochia. Coperișele caselor, strădile, cîsta colinei erau pline de popor, care se tînguia și se ruga. Strigările și blăstêmările lor umpleau aerul.

Ceta trecu prin poartă, fară ca paza din a fară să o opréscă. Dar abia ieșiseră, și se și ivi sutașul, carele comanda paza de la portie, și strigă către Ben Hur:

„Stăi, nerușinatule! Ce ești, Roman ori Iudeu?”

Ben Hur răspuse: „Eu sînt un fiu al lui Iuda, născut aici. Ce vei de la mine?”

„Stăi și te luptă!”

„Singur?”

„Cum voesci.”

Ben Hur rise a batjocură.

„O, vitezule Roman! Fiule vrednic al lui Iosef! Eu nu am arme.”

„Éta pe ale mele,” răspuse sutașul.

„Eu îmi voi împrumuta arme de la pază.”

Când cei din jur auziră conversarea acăsta, se liniștiră, și tăcerea se lăți mai de parte. Numai de unăzi învinsese Ben Hur în răsăritul depărtat în vécul Antiochiei pe un Roman; dacă va fi învins acuma pe altul în vécul Ierusalimului, gloria acăsta putea, să fie de folos causei noului împérat. El nu întârziă deci de loc, ci porni cu franchetă către sutaș și zise: „Sînt gata. Împrumută-mi sabia ta și scutul tău!”

„Și colful și zeaua?” întrebă Romanul.

„Ține-le. Póte că nu mi-s'ar potrivi.”

Sutașul îi întinse armele cu aceeași franchetă și în dată se intrarmă. Ostașii în totă vremea aceea rămăseră nemișcați chiar lângă poartă; ei numai ascultară. Érá când cei doi contrari voriră, să începă lupta, prin mulțime alerga de la gură la gură numai întrebarea: „Cine e acela?” Și nimeni nu o scia.

Érá puterea superioară a luptacilor romani consta în trei lucruri: în disciplina cea mai severă, în împărțirea oștii în legiuni și în o folosire de tot proprie a spădii scurte. Ei în luptă nicî când nu tăiau, ci de la început până în sfârșit tot îmboldiau. Îmboldind înaintă și îmboldind se retrăgeau, și ținta lor era mai ales fața contrariului. Tóte acestea le scia Ben Hur. Când era, să se începă lupta, el zise:

„Ți-am spus, că eu sînt un fiu al lui Iuda, dară nu ți-am spus, că sînt deprins în arta vóstră de luptă. Apérá-te!”

La cuvintele din urmă Ben Hur începu lupta cu contrariul său. O clipă stătură picior la picior și priviră unul la altul cu nră preste marginea scuturilor rotunde. Apoi se întinse Romanul înainte și făcu la părere o împunsătură la vale. Iudeul rise de el. Urmă o împunsătură spre față. Iudeul făcu repede un paș la stînga; împunsătura lui a fost încă și mai repede. El împinse scutul său sub brațul înălțat al inamicului și-l ridică așa de tare, cât spada și brațul se aședară pe fața scutului; apoi încă un paș, dar acuma înainte și în stînga, și totă laturea drăpătată a omului era espusă spădii lui Ben Hur. Sutașul cădu cu atâta greutate pe pept, cât pardoséla bubui, și Ben Hur învinsese. Punînd un picior pe spatele inamicului său ridică scutul său după obiceiul gladiatorilor de-asupra capului și salută pe ostașii de la poartă, cari priviau incremenți.

Mulțimea vedînd învingerea părea, că și-a ieșit din minți. Pe case de parte colo la Xist își fălăiau măhramele și cingătorile și chiuiau, în dată ce vestea ajunsese până acolo, și dacă Ben Hur o ar fi permis, Galileenii l-ar fi dus de acolo purtându-l pe umerii săi.

Cătră un ofițer mai de rînd, care chiar ieși din poartă, zise Ben Hur:

„Soțul tău a murit ca un ostaș. Nu-l voi despoia. Numai spada și scutul lui vor fi ale mele.”

Zicînd acestea se depărtă.

În dată după aceea zise către Galileenii:

„Fraților, v'ați luptat vitejesc. Acuma să ne împrăștiăm, ca să nu ne urmărescă. La noște să ne întilnim în ospetăria din Vitania. Am, să vă propun ore ce, ce e de mare moment pentru Israil.”

„Cine ești tu?“ îl întreabă.
 „Un fiu al lui Iuda,“ răspunse simplu.
 O mulțime, care era dornică de a-l vedea, se îmbulșea în jurul cetei.
 „Veți, să veniți la Vitania?“ întreabă el.
 „Da, vom veni.“
 „Atuncia aduceți spada acésta și scutul acesta cu voi, ca de pe ele să știți, că voi sînteți.“

El se îmbulșea apoi cu puterea prin mulțimea, ce crescuse tot mai tare, și dispăru în tute.

La provocarea lui Pilat se sui poporul din cetate și duse din curtea pretoriului pe morții și răniții săi, și a fost multă plângere și jeluire pentru ei. Dar amărăciunea o scări foarte învingerea necunoscutului luptaciū, pe care-l cercau pretutindena și-l glorificau toți. Spiritul descurajat al poporului reînvia prin fapta aceea vitează așa de tare, că pe străzi și chiar sus în templu pe timpul serbărilor se povestiau din nou vechile istorii ale Macaveilor, și miș de omenii clătinau capetele și șoptiau cu înțelepciune:

„Numai puțină vreme, fraților, numai puțină vreme, și Israel va redobîndi, ce e al lui! Încredeți-vă în Domnul și aveți răbdare!“

În acest chip dobîndi Ben Hur viață și înfrîntă în Galilea și neteși calea pentru serviciile mai mari, cari avea de gând, să le prestea împăratului celui ce avea să vină.

Cu ce rezultat i-le-a prestat, vom vedea.

(Va urma.)

Bibliografie.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich. Fascicolul VII (pag. 568—668), care cuprinde articolele *Brandywine Creek—Călărași*, este fără îndoială cel mai interesant dintre toate, câte au apărut pînă acum din această mare și valoroasă publicațiune. În acest fascicol se termină litera B și se cuprind și vr'o 200 articole cu inițiala C. Mai multe subiecte de interes special românesc sînt tratate pe larg și cu îngrijire deosebită, s. e. în materie geografică: *Brașov* (A. Barsean), cu 2 ilustrații (Bis. Sf. Nicolae și gimn. rom.); *Bucovina* (Dr. Sbera) un studiu de mare interes, *București*, cel mai mare articol dintre cele apărute pînă acum. Inerat de mai mulți autori și înzestrat cu planul orașului și 8 ilustr. foarte frumoase (Cal. Victoriei, Bulevardul, Biserici etc.). *Budapesta*; *Bulgaria* (Buzoian); *Buzeu* cu 5 tablouri (Episcopia, Măn. Banul, Liceul Șc. primară, Spitalul); *Căciulata* (Dr. Vuia); *Calafat*; *Călărași* etc. Dintre articolele biografice amintim: *Brătianu*, *Bredicean*, *Brialmont*, *Budai*, *Budîștean*, *Bumbac*, *Burada*, *Bursan*, *Butean*, *Buzescu*, *Caian* etc.; apoi în materie de istorie: *Bresle* (Floru), *Brodnici* (Onciul), *Bufani* (Traila), *Bunievați* (Trif) și în fine din alte ramuri: *Budget* (Robin), *Bunuri* (Filitti), *Byron* (Străjan), *Brôșce* cu 2 ilustr. și *Bryozoarii* cu 1 ilustr. (Dr. Leon), *Bumbac*, *Cacao*, *Cafea*, toate ilustrate etc.

„Eucl. Rom.“ apare în 30 fasc. de câte 100 pagini cu numeroase ilustrații și harte și se prenumeră la editorul W. Krafft în Sibiu, ori prin librării (pentru România deposit gen. la *Storck et Müller, București*) cu prețul de fl. 1 — (resp. 2 lei 50 b.) care este a se achita anticipativ pentru cel puțin 10 fascicule.

Moda ilustrată e numele unui jurnal de specialitate, ce apare la București în fie care Sămbătă și costă anual 13 lei noi. Nr. 13 primit zilele acestea cuprinde o materie foarte variată și o mulțime de ilustrații, cari esplică textul, și a fără de aceea felurite publicații literare ca romanele, poeziile, rețete de bucătărie ș. a. Fie care număr mai are și un supliment, care reprezintă un tipar croit mărime naturală.

A apărut:

Jertfa creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericii grecești compus de Dr. Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Excelenței Sale Prea-sfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuție la un fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta poate fi de folos tuturor credincioșilor noștri, dar mai virtuos Veneratului Cler arhidieceșan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datoria strictă de a studia mai adânc misteriiile sfintei noastre religii. De aceea recomandăm acest op cu toată căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parohiale, ori unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspîndescă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor noștri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembrie 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bătrânețe tradus de Andrei P. Liviu canonic-abate gr. cat. în Lugos, edat de Gavril Pop canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Sîntem informați, că dl editor venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hîrtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Ardeal, fazele lor în trecut și valoarea în prezente.

Studiu istorico-canonic de Dr. Alexandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se poate procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blaș (Balázsfalva).

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Prea-veneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu poate, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preoțesc, din care să lipsească această carte, în care se află toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouă create prin legile aceste.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolaș Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Preghătire la morțe, adică considerațiuni asupra maximelor eterne folosite de tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariului arhidieceșan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau inviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletore generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vînat și 7. comisuniile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Liturgieriu, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoihul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu calcăi de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu *Pentecostariul* costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericescă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Introducere în a. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliului, provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Testamentul și Literalele fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș Dr. Ioan Vancea de Buteasa. Blaș 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blaș. Se află de vîndare la Administrația „Unirii“. Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Editor și redactor răspundător:
Dr Victor Szmigelski.